

SOVAK ČR k nakládání s čistírenskými kaly

STANOVISKO
SOVAK ČR

Nejvýznamnějším nástrojem regulace nakládání s kaly z čistíren odpadních vod (ČOV) je zákon č. 223/2015 Sb., o odpadech ze dne 12. srpna 2015, kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, zákon č. 169/2013 Sb., který změnil zákon č. 185/2001 Sb. a zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 25 zákona o odpadech patří čistírenský kal mezi vybrané odpady. Kaly z ČOV jsou zároveň dle ustanovení § 32 zákona o odpadech tzv. biologicky rozložitelným odpadem (BRO).

Vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady je nově upravena z důvodu implementace evropské legislativy o zpřísnění podmínek možnosti ukládání biologicky rozložitelných odpadů na skládkách.

Použití čistírenských kalů v zemědělství definuje samotný zákon o odpadech č. 185/2001 Sb., další podrobnosti, technické podmínky a povinnosti definuje vyhláška č. 437/2016 Sb., o použití upravených čistírenských kalů v zemědělství. Zároveň použití čistírenských kalů na zemědělské půdě zásadně ovlivňuje i novela vyhlášky č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, která zavedla mikrobiologické ukazatele pro hnojiva z čistírenských kalů.

Vyhláška č. 437/2016 Sb. zcela nahradila původní vyhlášku č. 382/2001 Sb., která je dnem platnosti (1. 1. 2017) nově vyhlášky zrušena. Vyhláškou je zároveň provedena novela vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, a vyhlášky č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady.

Při použití kalů z ČOV na zemědělskou půdu je zákonem o odpadech a prováděcích předpisů stanovena povinnost aplikovat pouze upravené kaly, a to s ohledem na nutriční potřeby rostlin a v souladu s tzv. programem použití kalů stanoveným původcem kalů. Aplikací kalů na zemědělskou půdu nesmí být ovlivněna kvalita zemědělské půdy a kvalita povrchových a podzemních vod. Je zcela jednoznačné, že uvedená vyhláška

pro řadu subjektů znemožnila přímé využití čistírenských kalů na zemědělské půdě.

Od 1. ledna 2020 bude možné ukládat na zemědělské půdě pouze kal kategorie I (Příloha č. 4, tabulka č. 1 vyhlášky), kdy je podmínkou mimo splnění kvalitativních parametrů i provedení opakovaného ověření účinnosti hygienizace kalů pro provozované ČOV do 31. 12. 2019.

Vyhláška limituje i prvky a sloučeniny, které mohou být v kalu obsaženy. Technologie čištění odpadních vod a stabilizace kalů prakticky neovlivňuje složení kalů, které závisí především na složení odpadních vod. V případě nadlimitních koncentrací znečišťujících látek, kdy nelze kal aplikovat na půdu, je nutné k odstranění kalů použít některou z dalších metod, například pomocí termické destrukce. Na ČOV je i přes projití procesem anaerobní stabilizace produkován kal, který nesplňuje požadavky prováděcích vyhlášek k zákonu o odpadech a nebude možné ani splnit požadavky pro ověření účinnosti hygienizace vzhledem k tomu, že stávající kalové hospodářství bylo navrženo dle historických požadavků na účinnost procesu, nikoliv nových požadavků.

Nová legislativa v oblasti likvidace a využití kalů znamená, že v roce 2020 nebude již možné na řadě ČOV využívat stávající cesty likvidace kalů (vyhláška č. 437/2016 Sb.). Trvale udržitelnou možností, jak v budoucnosti ukládat kal na zemědělské půdě či jiným způsobem ho materiálově využívat včetně energetického využití, je zajistit trvalou hygienizaci kalu bez rizika druhotné kontaminace patogeny. Pro řadu připravovaných projektů je cestou likvidace kalu nejprve snížení jeho objemu sušením a následné energetické či další materiálové využití produktu. Vždy zůstává možnost spalování kalu ve spalovnách jako odpadu, ovšem cena za likvidaci je několikanásobkem současných cen a pohybuje se nad 2 000 Kč za tunu odpadu. V každém případě jsou vyvolané investiční i provozní náklady u vodohospodářských společností plně uznatelným nákladem.

*Ing. Oldřich Vlasák
ředitel SOVAK ČR*